

**Відповіді до завдань III етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
у 2022-2023 навчальному році**

9 клас

Завдання I

Укажіть спільне:

– в об'єднанні Німеччини та Італії.

Відповідь:

Як Німеччина, так і Італія під час революції 1848-1849 рр. не змогли подолати політичну роздробленість. І в Італії, і в Німеччині активно розвивалися капіталістичні відносини, відбувався промисловий переворот, зростала внутрішня торгівля. Але капіталістичні відносини в обох країнах розвивались вкрай нерівномірно: на півночі кожної з країн цей процес відбувався більш динамічно, ніж на півдні.

Об'єднання обох країн відбувалось воєнним шляхом.

І об'єднанню Німеччини, і об'єднанню Італії безуспішно намагався перешкодити Наполеон III.

Об'єднанню обох держав означало крах Віденської системи.

В обох державах на кінець 60 років процеси об'єднання залишилися незавершеними. Якщо для Німеччини це була південно-німецька проблема, то для Італії – римська проблема (не входження на той момент до об'єднаних держав південно-німецьких земель та Папської області відповідно);

– між національно-визвольним повстанням у Польщі 1830-1831 рр. і 1863-1864 рр.

Відповідь:

Обидва повстання мали національно-визвольний характер і своєю метою ставили відновлення Речі Посполитої в кордонах 1772 року.

Обидва повстання були ініційовані під впливом зовнішніх чинників.

Учасники обох повстань не були політично об'єднані.

В обох повстаннях була невдала спроба залучити до повстання населення Правобережної України.

Обидва повстання зазнали поразки.

Після обох повстань відбувається масове переселення їх учасників за кордон. Виникає чисельна польська еміграція.

Завдання II

Протягом століть український народ виборював право жити у вільній державі. Початок XVIII століття в Україні відзначився поразкою І. Мазепи під Полтавою. На історичну арену історії України вийшов новий лідер – Пилип Орлик.

Підготуйте есе, узявши за епіграф слова самого П. Орлика: «Який би успіх не мала наша акція..., ми матимемо утіху, що працювали... для Батьківщини, козацької нації, що стогне під тиранським ярмом...».

Відповідь:

План до написання есе:

1. Пилип Орлик – гетьман у вигнанні.
2. Конституція П. Орлика.
3. Похід П. Орлика на Правобережну Україну.
4. Труднощі еміграції.

Завдання III

1. Із життям якої країни пов'язані вказані історизми, через кому вкажіть період, коли вони з'явилися / відбулися

№ з/п	Історизми	Країна / період
1.	«Бостонське чаювання»	
2.	«Три славні дні»	
3.	«Гнилі містечка»	
4.	«Сто днів»	
5.	«Коліївщина»	

Відповідь:

№ з/п	Історизми	Країна / період
1.	«Бостонське чаювання»	протестна акція американських колоністів 16 грудня 1773 року у відповідь на дії Британського уряду
2.	«Три славні дні»	повстання проти правлячої монархії династії Бурбонів, яка встановилася у Франції після другої реставрації. Унаслідок революції до влади прийшов ліберальний уряд короля Луї-Філіпа. Три дні повстань у Парижі увійшли в історію під назвою «три славні дні»
3.	«Гнилі містечка»	села та містечка, що знелюдніли наприкінці XVIII – початку XIX століть у Великій Британії
4.	«Сто днів»	час другого правління імператора Наполеона I у Франції (20 березня-22 червня 1815 р.) після його втечі з острова Ельба
5.	«Коліївщина»	козацько-селянське національно-визвольне повстання у Правобережній Україні у 1768-1769 роках

2. У 2023 році виповнюється 1000 років від часу укладання видатної пам'ятки історії та літератури «Повість минулих літ». Ви є учасником учнівської конференції з історії України «Повість Нестора Літописця – перша

писемна історія України». Складіть план виступу, у вигляді тез, на конференцію.

Відповідь:

1. Нестор Літописець – перший історик Русі-України.

Нестор Літописець (1056-1114) – монах Києво-Печерської лаври, автор найдавнішого літопису України, укладеного на початку XII століття – «Повісті врем'яних літ». Цей твір є головним джерелом вивчення стародавньої історії України.

2. Проблема авторства «Повісті минулих літ».

3. Джерельна база Несторового літопису. Так, при укладанні літопису були використані фольклорні матеріали. Зокрема, топонімічні та церковні легенди, перекази

Завдання V

Сучасна Україна має навчитися відстоювати національну позицію на різних рівнях і протистояти у потоках інформаційного тиску. Одним із спірних питань сучасності є претензії Республіки Польщі щодо українських земель.

Пригадайте, які території сучасної України перебували у складі Речі Посполитої до третього поділу останньої? Як склалися відносини українців і поляків у другій половині XVIII століття? Чому? Підтвердьте свою відповідь прикладами.

Відповідь:

Річ Посполита – у 1569-1795 роках монархічна конфедерація Польського королівства та Великого князівства Литовського. Займала терени Польщі, України, Литви, Латвії тощо. До 1569 року – столиця у Кракові, після 1569 року – Варшава.

1 липня 1569 р. Велике князівство Литовське й Польське королівство об'єдналися в Річ Посполиту. Ця подія увійшла в історію під назвою Люблінська унія. Внаслідок цього українські землі – Волинь, Поділля і Київщина – перейшли з литовської юрисдикції до польської, де вже перебувала Галичина.

Українські землі у складі Речі Посполитої поділялися на такі воєводства: Руське (з центром у Львові), Белзьке (Белз), Брацлавське (Брацлав), Волинське (Луцьк), Київське (Київ), Підляське (Дорогичин), Подільське (Кам'янець).

Правобережна Україна майже до кінця XVIII ст. залишалась у складі Польщі.

Наприкінці XVII ст. і особливо в першій половині XVIII ст. Річ Посполита переживала внутрішню кризу: занепадала торгівля і ремесло, втрачала силу королівська влада, зміцнювалася влада магнатів, зростала феодална анархія і безправ'я населення. Спроба молодого польської буржуазії та передових кіл шляхти реформувати державний устрій Речі Посполитої у II половині XVIII ст. зазнала протидії реакційної частини магнатів, яких ззовні підтримували Росія, Пруссія та Габсбурги. Унаслідок трьох поділів (1772, 1793 і 1795) Річ Посполита припинила існування. Правобережну Україну та Білорусь приєднано до Росії, Галичину – до володінь Габсбургів.

На Правобережній Україні в середині XVIII ст. відбувалося посилення феодального гноблення, збільшення панщини. Посилилося й національно-релігійне гноблення.

Посилення феодального і національно-релігійного гніту викликало в Україні хвилю повстань. На початку XVIII ст. виникла нова форма антифеодальної боротьби – гайдамацький рух. Серед гайдамаків були козацька голота, селяни, міщани, православне духовенство. Загони гайдамаків діяли на всій території Правобережжя і користувалися широкою підтримкою населення. Повсталі боролися за захист прав православної віри, відновлення козацьких вольностей, звільнення від шляхетсько-магнатської залежності.

У 1768 р. польський сейм ухвалив постанову про формальне зрівнювання у правах католиків, православних і протестантів. Це викликало протест реакційних кіл польських феодалів. Під гаслом захисту католицизму в місті Барі частина польських панів скликала конфедерацію. Дії загонів конфедератів на Поділлі й Волині супроводжувалися грабуванням населення, вигнанням православних священників, руйнуванням церков. Усе це призвело до загострення соціальної та національно-політичної ситуації.

29 лютого 1768 року у місті Барі на Поділлі польська шляхта проголосила конфедерацію, тобто непокору королю Станіславу Понятовському, якого підтримував російський уряд. Проте своїм насильством щодо українського населення конфедерати викликали повстання під назвою Коліївщина. Наприкінці квітня, в урочищі Холодний Яр неподалік Чигирини, близько 1000 козаків і селян обрали запорожця Максима Залізняка своїм отаманом. На Правобережжі ширилися чутки про «золоту грамоту» із закликом винищувати поляків та євреїв, яку Залізнякові начебто передала імператриця Катерина II.

II половина XVIII ст. ознаменувалася історичною подією – Гайдамаччиною. Проводячи жорстку соціальну й національну політику, польська та полонізована шляхта так і не зробила висновків з Хмельниччини. Україна в середині XVIII ст. була охоплена гайдамацьким рухом, спрямованим переважно проти польської шляхти. Цим скористалася Росія, яка кинула гайдамаків проти Барської конфедерації 1768 р., спровокувавши Коліївщину.

У другій половині XVIII ст. Польща переживала період занепаду. Феодально-кріпосницький лад, феодальні чвари, міжусобиці гальмували розвиток господарства країни.

Ослабленням Польщі скористалися сусідні Пруссія та Австрія. Вони виношували плани роздробити Польщу, прагнули розширити свої володіння за рахунок її території. До Пруссії та Австрії приєдналася Росія.